

*«Страшне число у нелюдській напрузі
Пропалює світи до глибини
У тридцять третім на земному крузі
Розіп'ято мільйони без вини.»*

**ПАМ'ЯТЬ
ЖЕРТВ
ГОЛОДОМОРІВ
1921-1923
1932-1933
1946-1947**

**“Над білим янголом скорботи
- незгасний дужу смолоскип”**

24 листопада

День пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій

Не голод, а Голодомор

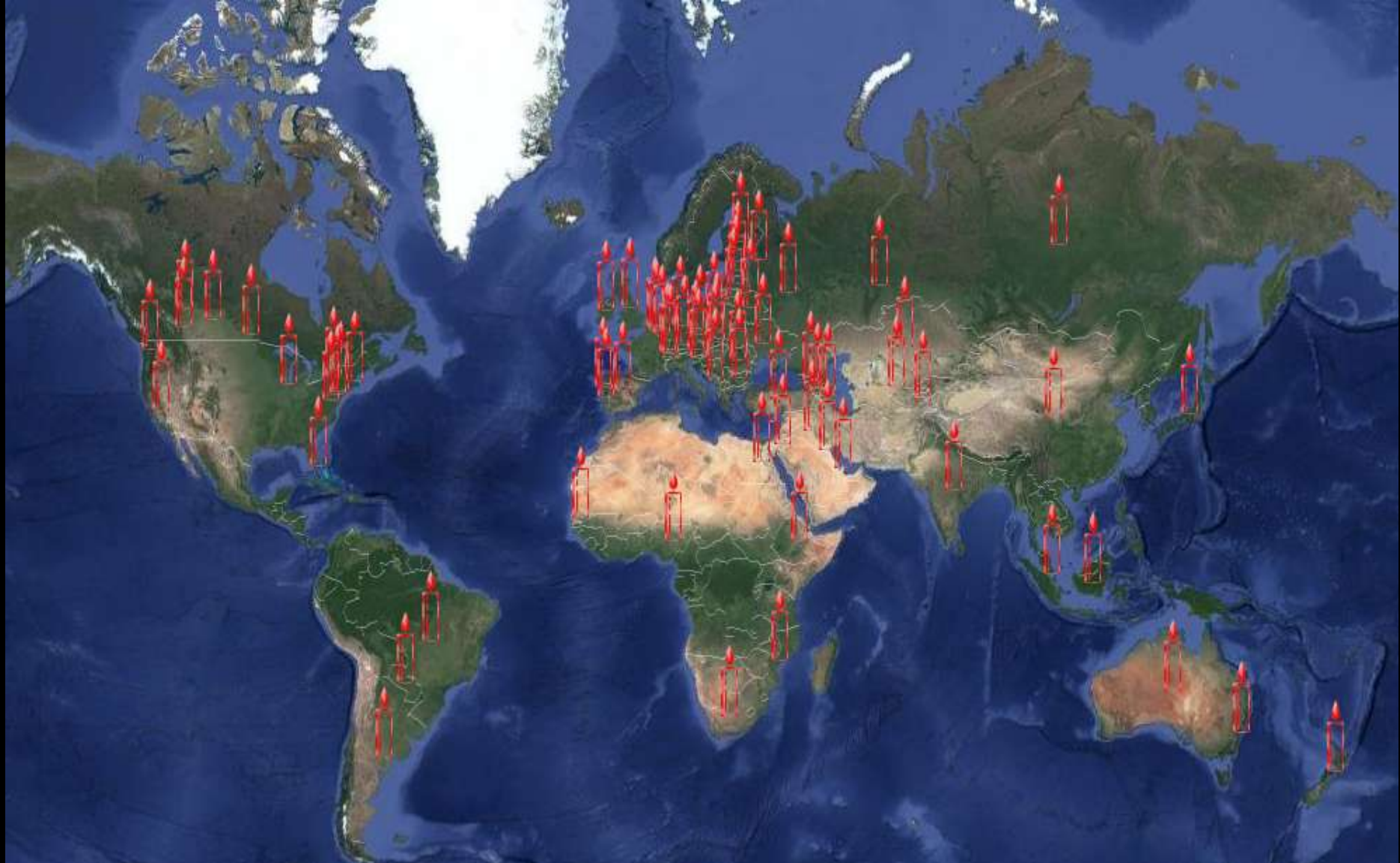
24 листопада Україна запалює свічки в пам'ять про жертв голодоморів. Штучно організований і зумисне підтримуваний тоталітарним комуністичним режимом голодомор 1932-33 рр. призвів до величезних втрат та відчутних наслідків для наступних поколінь.

Внаслідок голодомору 1932-1933 рр.
померло удвічі більше, ніж за рік бойових дій
під час Другої світової війни.

ГОЛОДОМОР 85 HOLODOMOR

УКРАЇНА ПАМ'ЯТАЄ, СВІТ ВИЗНАЄ

У Вінницькій області найбільше постраждали Шаргородський, Погребищенський, Тростянецький, Могилів-Подільський, Козятинський, Оратівський і Калинівський райони. У прикордонних районах (Піщанському і Ямпільському) вдавалося через несанкціоновані переходи кордону вимінювати їжу на речі. І це трохи полегшувало там становище людей.

Встановити точну цифру постраждалих неможливо. Дослідники вважають, що жертв було понад 80 тисяч за період із весни 1932 року до осені 1933 років.

94(477):341.485]"19"

Н 35

Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні / І. Юхновський [и др.] ; Укр. ін-т національної пам'яті. - Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 2008. - 1000 с.

94(477.44):341.485]"19"

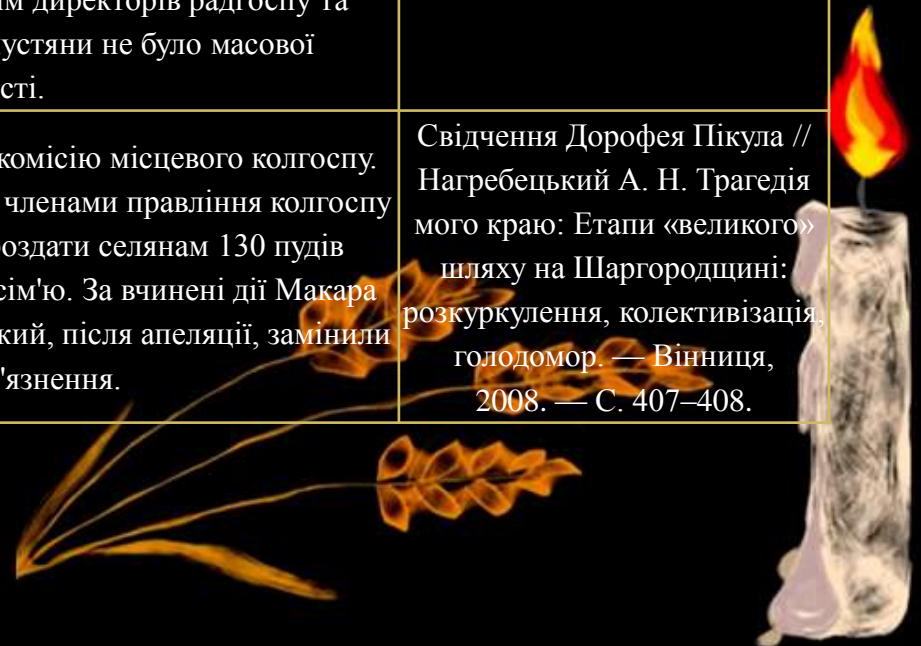
Г 61

Голод та голодомор на Поділлі 1920 - 1940 рр. : зб. док. та матеріалів / упоряд. В. П. Лациба [та ін.]. - Вінниця : Держ. картограф. ф-ка, 2007. - 704 с.

Вони рятували на Вінниччині людей від голоду та смерті

<p>Шрамко Григорій Іванович с. Капустяни Тростянецького району Вінницької області.</p>	<p>В роки Голодомору Григорій Іванович працював директором місцевого цукрового заводу. Турботами Григорія Івановича у селі не було масової смертності з голоду. Зокрема, він організував на підприємстві харчування для робітників. При заводі був відгодівельний пункт, де тримали корів. Молоко переробляли на сметану, а залишки переробки («перегін») розподіляли між сім'ями робітників.</p>	<p>Свідчення Фабрики Василя Климовича.</p>
<p>Яроменко (ім'я, по батькові невідомі) с. Капустяни Тростянецького району Вінницької області.</p>	<p>У роки Голодомору – директор місцевого радгоспу. Навесні 1933 року розпорядився брати на роботу усіх, навіть малих дітей, для того, щоб їх годувати. Для тих, хто в пошуках порятунку прийшов до радгоспу з сусідніх сіл, у полі спорудили намети. Завдяки діям директорів радгоспу та цукрового заводу у селі Капустяни не було масової смертності.</p>	<p>Свідчення Фабрики Василя Климовича.</p>
<p>Шкурін Макар с. Шпиків Шаргородського району Вінницької області.</p>	<p>У 1933 році очолював ревізійну комісію місцевого колгоспу. Влітку 1933 року разом з іншими членами правління колгоспу прийняв рішення змолоти та роздати селянам 130 пудів зерна – по 2-3 пуди борошна на сім'ю. За вчинені дії Макара Шкуріна засудили до розстрілу, який, після апеляції, замінили на 10 років ув'язнення.</p>	<p>Свідчення Дорофея Пікула // Нагребецький А. Н. Трагедія мого краю: Етапи «великого» шляху на Шаргородщині: розкуркулення, колективізація, голодомор. — Вінниця, 2008. — С. 407–408.</p>

Вони рятували на Вінниччині людей від голоду та смерті

<p>Шаргородський Пантелеймон Іванович с. Демківка Тростянецького району Вінницької області.</p>	<p>Пантелеймон Іванович допоміг вижити сім'ї Івана Фабрики, який мав трьох дітей.</p>	<p>Свідчення Фабрики Василя Климовича.</p>
<p>Кушій Яків с. Шпиків Шаргородського району Вінницької області.</p>	<p>Входив до правління місцевого колгоспу. Влітку 1933 року, коли досягав новий врожай, правління колгоспу прийняло рішення змолоти 130 пудів зерна, щоб підтримати голодних селян. За такі дії членів правління та ревізійної комісії колгоспу звинуватили у розкраданні колгоспного хліба та репресували. Якова Кушія засудили до 10 років ув'язнення.</p>	<p>Свідчення Дорофея Пікула // Нагребецький А. Н. Трагедія мого краю: Етапи «великого» шляху на Шаргородщині: розкуркулення, колективізація, голодомор. — Вінниця, 2008. — С. 407–408.</p>
<p>Козій Йосип Сидорович с. Шпиків Шаргородського району Вінницької області.</p>	<p>Працював головою колгоспу. Голодною весною 1933 року розпорядився, щоб все зерно, яке лишилося у коморі, змолотили для порятунку людей. Улітку 1933 року, коли досягав новий врожай, правління колгоспу прийняло рішення змолоти 130 пудів зерна для підтримки голодних колгоспників. Залежно від кількості людей у сім'ї селянам видавали 2—3 пуди борошна. За вчинені дії голову колгоспу звинуватили у розкраданні колгоспного хліба та репресували. Йосип Козій був засуджений до 10 років ув'язнення.</p>	<p>Свідчення Дорофея Пікула // Нагребецький А. Н. Трагедія мого краю: Етапи «великого» шляху на Шаргородщині: розкуркулення, колективізація, голодомор. — Вінниця, 2008. — С. 407–408.</p>

Вони рятували на Вінниччині людей від голоду та смерті

<p>Козій Іван с. Шпиків Шаргородського району Вінницької області.</p>	<p>У 1932–1933 рр. входив до ревізійної комісії місцевого колгоспу. Влітку 1933 року правління колгоспу прийняло рішення змолоти 130 пудів зерна для голодних селян. За звинуваченням у розкраданні колгоспного хліба І. Козія разом із головою ревізійної комісії М. Шкуріним засудили до розстрілу, який після апеляції замінили на 10 років тюремного ув'язнення.</p>	<p>Свідчення Дорофея Пікула // Нагребецький А. Н. Трагедія мого краю: Етапи «великого» шляху на Шаргородщині: розкуркулення, колективізація, голодомор. — Вінниця, 2008. — С. 407–408.</p>
<p>Герасимчук Михайло с. Шпиків Шаргородського району Вінницької області.</p>	<p>У роки Голодомору працював завгоспом місцевого колгоспу. Улітку 1933 року, коли достигав новий врожай, правління місцевого колгоспу вирішило змолоти 130 пудів зерна, щоб підтримати голодуючих колгоспників. Залежно від кількості людей у сім'ї видавали 2—3 пуди борошна. За вчинені дії членів правління та ревізійної комісії колгоспу звинуватили у розкраданні колгоспного хліба та репресували. М. Герасимчука разом із головою ревізійної комісії М. Шкуріним та членом комісії І. Козієм засудили до розстрілу. Після апеляції розстріл було замінено на 10 років тюремного ув'язнення.</p>	<p>Свідчення Дорофея Пікула // Нагребецький А. Н. Трагедія мого краю: Етапи «великого» шляху на Шаргородщині: розкуркулення, колективізація, голодомор. — Вінниця, 2008. — С. 407–408.</p>

ГОЛОДОМОР

НАВЕСНІ 1933 ПОМИРАЛО

ЩОХВИЛИНИ	17
ЩОГОДИНИ	1 041
ЩОДОБИ	25 000

УКРАЇНЦІВ

НАЦІОНАЛЬНА
**КНИГА
ПАМ'ЯТІ**
ЖЕРТВ
ГОЛОДОМОРУ
**1932
1933**
РОКІВ
В УКРАЇНІ

94(477):341.485]''19''

Н 35

Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні / І. Юхновський [и др.] ; Укр. ін-т національної пам'яті. - Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 2008. - 1000 с.

33
ГОЛОД

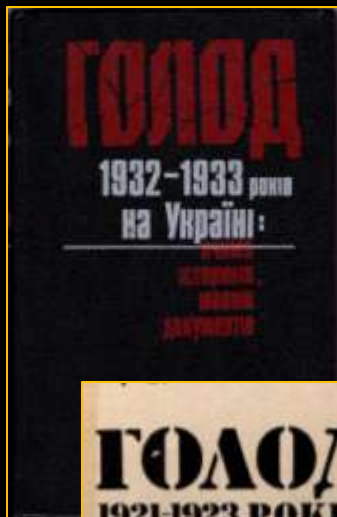
94(477):341.485]''19''

Т67

33-й: голод. Народна книга-меморіал / упоряд.: Л. Б. Коваленко, В. А. Маняк. - Київ : Рад. письменник, 1991. - 584 с.

94(477):341.485]"19"

Г 61

Голод 1932-1933 років на Україні : очима істориків, мовою документів / упоряд.: Р. Я. Пиріг, А. В. Кентій, І. Л. Комарова. - Київ : Політвидав України, 1990. - 605 с.

94(477):341.485]"19"

Г61

Голод 1921-1923 років в Україні : зб. док. і матеріалів / О. М. Мовчан, А. П. Огінська, Л. В. Яковлева ; Ін-т історії України АН України . - Київ : Наукова думка, 1993. - 240 с.

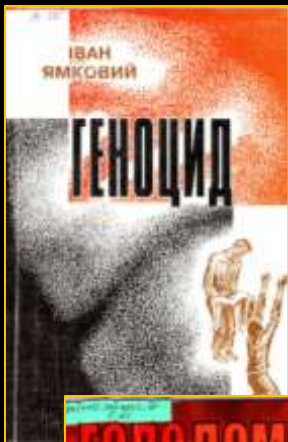

94(477):341.485]"19"

К 60

Колективізація і голод на Україні: 1929 - 1933 : зб. докум. і матеріалів / упоряд.: Г. М. Михайличенко, Є. П. Шаталіна. - Київ : Наукова думка, 1992. - 736 с.

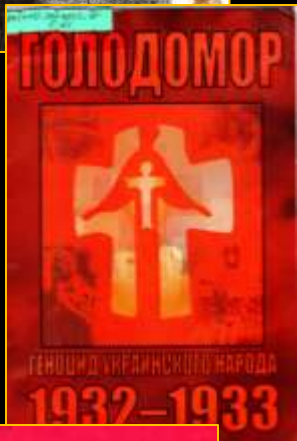

94(477):341.485]''19''

Я55

Ямковий, І. Геноцид : арх.-док. нариси / І. Ямковий. - Житомир : Полісся, 1999. - 212 с.

94(477):341.485]''9''

Г 61

Голодомор. Геноцид українського народу 1932-1933 / В. Верстюк, В. Тылищак, И. Юхновський ; Укр. ин-т нац. памяти. - Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 2008. - 24 с. : ил.

1

94(477):341.485]''19''

М43

Международная комиссия по расследованию голода на Украине 1932-1933 годов. Итоговый отчет 1990 год : пер. с англ. - Киев : [б. в.], 1992. - 192 с.

94(477):341.485]"19"

М 28

Марочко Василь. Голодомор 1932-1933рр. / В. Марочко. - Київ : [б. в.], 2007. - 64 с. - (Голодомори).

94(477):341.485]"19"

Г 61

Голодомор 1932-1933 років як величезна трагедія українського народу: матеріали Всеукр. наук. конф., Київ, 15 листоп. 2002 р. - Київ : МАУП, 2003. - 280 с.

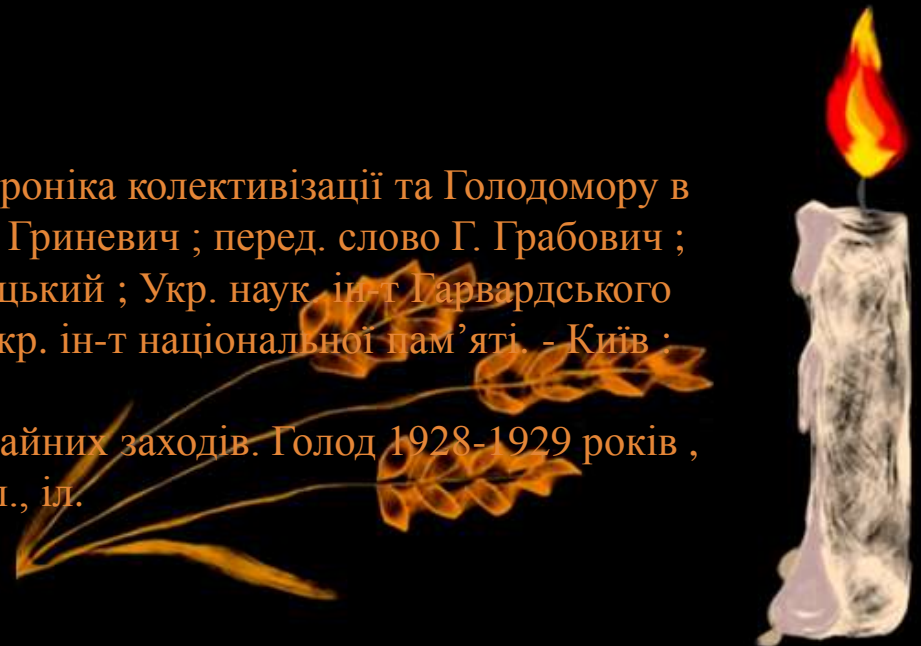

94(477):341.485]"19"

Г 85

Гриневиц Людмила. Хроніка колективізації та Голодомору в Україні 1927-1933 / Л. Гриневиц ; перед. слово Г. Грабович ; авт. передм. С. Кульчицький ; Укр. наук ін-т Гарвардського ун-ту, Ін-т Критики, Укр. ін-т національної пам'яті. - Київ : Критика, 2008 -

Т. 1 : Початок надзвичайних заходів. Голод 1928-1929 років , Кн. 1. - 552 с. : 8 вкл. л., іл.

94(477)

З 68

Злочин / упоряд. П. Кардаш. - 2-ге вид. - Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 2005. - 560 с. - Бібліогр.: с. 548.

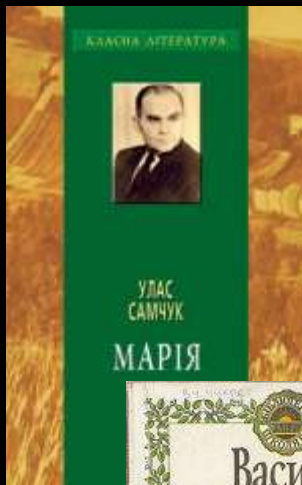

94(477):341.485]"19"

М 71

Міщенко Олександр. Безкровна війна: розповіді про голод 1933 року, записані в селах Козельщинського району на Полтавщині / О. В. Міщенко. - Київ : Знання УРСР, 1990. - 48 с.

821.161.2'06

С 17

Самчук, Улас. Марія : повість / У. Самчук ; післямова Н. Бернадської ; іл. А. Мільковицької. - Київ : Знання, 2011. - 176 с.

821.161.2'06

Б25

Барка, В. К. Поезія. Жовтий князь : повість / В. К. Барка. - Київ : Наукова думка, 2003. - 304 с.

821.161.2'06

Т 16

Талан, Світлана. Розколоте небо : роман / С. Талан ; авт. передм. О. Хвостова. - Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2014. - 352 с.

Використані джерела

94(477):341.485]"19"

Г61

Голодомор 1932-1933 років як величезна трагедія українського народу: матеріали Всеукр. наук. конф., Київ, 15 листоп. 2002 р. – Київ : МАУП, 2003. – 280 с.

94(477):341.485]"19"

М 28

Марочко В. Голодомор 1932–1933рр. / В. Марочко. – Київ : [б. в.], 2007. – 64 с.

Голодомор в Україні (1932—1933) : [Електронний ресурс] : // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://bit.ly/2h2D17c>. – Назва з екрана. – Дата доступу: 31.10.2018.

